

Raadsvoorstel

afdeling
Beheer openbare ruimte

Steller
Hans Rijzenga

gouda
24 september 2019

dossiernummer
3316

Telefoon
8327

Onderwerp
Verbeteringen afvalinzameling

Gevraagd besluit

Het college van burgemeester en wethouders stelt de raad van de gemeente Gouda voor te besluiten tot:

1. Instemming met de volgende verbeteringen in de afvalinzameling:
 - a. Inzetten van ondergrondse (pers)containers bij de inzameling van PMD bij hoogbouwlocaties;
 - b. Vervangen van trommels (inworpopening) door kleppen bij de nieuwe GFT verzamelcontainers nadat deze met bewoners is getest;
 - c. Uitbreiden van het aantal 30 liter trommels in de ondergrondse restafvalcontainers;
 - d. Inzetten van extra middelen voor communicatie voor 2020 en 2021 om afvalscheiding verder te bevorderen en onwettig gedrag te beperken.
2. Instemming met het onderzoeken van de mogelijkheid van verlaging van de inzamel frequentie voor grijze, blauwe en/of groene minicontainers vanaf 2021.

Toelichting

Duidelijk is dat de invoering van Afval Scheiden Loont tot een sterke vermindering van het ongescheiden restafval heeft geleid. Doel van Afval Scheiden Loont is 100 kg restafval per inwoner per jaar in 2020. Dit is overeenkomstig de landelijke doelstelling. In de periode 2016, 2017 en 2018 is de hoeveelheid restafval gedaald van 218 kg in 2016 tot 116 kg in 2018. Tegelijkertijd is ook de totale hoeveelheid huishoudelijk afval met 8% afgenomen. In de bijlage 1 bij dit voorstel is hierover meer informatie te vinden.

Na 2020 is het rijksbeleid gericht op een verdere afname van het restafval. De doelstelling is 30 kg restafval per inwoner in 2025. Als de gemeente Gouda ook aan deze doelstelling willen voldoen, zijn na 2020 verdergaande maatregelen nodig.

Anderzijds is er ook sprake van ongewenste neveneffecten die op 3 oktober 2018 al zijn besproken met de raad. Daarbij zijn uit de raad diverse suggesties gekomen voor oplossingen en oplossingsrichtingen. In dit voorstel worden keuzes voorgelegd met de bijbehorende kosten en effecten op de afvalstoffenheffing. In bijlage 2 bij dit voorstel zijn alle vragen en suggesties op een rij gezet voorzien van onze een reactie.

De belangrijkste neveneffecten zijn:

- Veel meer zakken PMD in het straatbeeld ook op dagen waarop niet wordt ingezameld;
- Meer bijplaatsingen en dumpingen van afval bij afvalcontainers;
- Sterke toename van vervuiling van met name GFT met name in de oude GFT cocons.

Verder zijn er wensen van bewoners:

- Vervangen van de inworpopening van de nieuwe verzamelcontainers voor GFT;
- Uitbreiding van het aantal 30 liter trommels in de ondergrondse restafvalcontainers.

Ook zijn er wensen om:

- De afvalinzameling te optimaliseren;
- De communicatie te intensiveren en verbeteren.

Aanvullende maatregelen leiden ook tot stijging van de kosten. Daarom wordt naast verbeteringen ook gezocht naar mogelijkheden om deze kostenstijging deels te compenseren.

1 Nadere uitleg op gevraagd besluit

In bijlage 1 bij dit voorstel wordt uitgebreid gemotiveerd op welke gronden het college tot de voorstellen in het gevraagde besluit komt. Hieronder wordt de motivering puntsgewijs samengevat.

2 Argumenten

1 a. Inzetten van ondergrondse (pers)containers bij hoogbouwlocaties bij de inzameling van PMD.

- Hierdoor kunnen bewoners met weinig opslagruimte hun PMD altijd kwijt;
- Dit beperkt het aanbod van zakken op straat en levert een beter straatbeeld op;
- Dit is goedkoper en effectiever dan het verhogen van de inzamelfrequentie van één naar twee keer per week;
- Dit is goedkoper dan stoppen met zakkeninzameling en geheel over te gaan op inzameling via ondergrondse containers en minicontainers.
- De meerkosten van € 2 per huishouden per jaar zijn aanvaardbaar.

In wijken met hoofdzakelijk laagbouw woningen en in de binnenstad blijft de inzameling met zakken de belangrijkste manier van inzamelen. Voor de situatie in de binnenstad, zie verder onder kanttekeningen.

Ter voorbereiding is in oktober 2019 een pilot gestart in het gebied tussen de Marathonflat en het Olympiadeplein. Daar wordt een aantal ondergrondse restafvalcontainers vervangen door ondergrondse PMD-containers. Dit wordt vergezeld van uitgebreid communicatie en de inzet van de buurtvoorlichters. Het college wil deze pilot gebruiken om ervaring op te doen voordat overal bij hoogbouw ondergrondse afvalcontainers voor de inzameling van PMD worden gebruikt.

b. Vervangen van trommels (inworpopening) door kleppen bij de nieuwe GFT verzamelcontainers nadat deze met bewoners is getest; .

In 2019 is gestart met de vervanging van GFT cocons voor de hoogbouw en de binnenstad. De nieuwe containers zijn voorzien van een trommel als inworpopening. Na plaatsing zijn hierover diverse klachten binnengekomen. Deze klachten zijn in hoofdzaak

- de inworpopening zit te hoog;
- de inworpopening is te klein;
- de inworpopening is niet geschikt om je emmer in leeg te gooien;
- de buitenkant van de containers vervuilt hierdoor snel.

De grootte en hoogte van de container, alsmede de inhoud van 30 liter van de inworpopening zijn bewust gekozen.

- Er wordt beduidend meer GFT aangeboden dan in 2017. Er is meer inzamelcapaciteit nodig en daarom zijn containers groter en hoger;
- De containers zijn bestemd voor woningen zonder tuin. Dat betekent dat ze in hoofdzaak gebruikt worden voor keukenafval en dat wordt in hoeveelheden van 7 tot 10 liter aangeboden;
- Door een kleinere opening is de kans op zakken restafval kleiner.

Het college wil dit daarom niet wijzigen.

Voor de andere twee klachten is gezocht naar een oplossing. Dit kan mogelijk verholpen worden door de trommel te vervangen door een klep. De kosten van vervanging zullen naar verwachting ca € 300.000,-- bedragen. Mede gelet op deze hoge kosten is de klepopening bekeken samen met vertegenwoordigers van de GAB en een aantal bewoners. De uitkomst hiervan is dat het op belangrijke onderdelen een zeker een verbetering is maar dat niet alle bezwaren hiermee zijn opgelost. De meningen waren niet eensluidend.

Onder deze omstandigheden wil het college 60 containers met een klep plaatsen en onderzoeken of deze beter functioneren dan de containers met een trommel. Als dit het geval wordt worden alle trommels vervangen door een klep.

De kosten van vervanging bedragen ca € 300.000 (€ 1 per huishouden per jaar). Deze meerkosten acht het college aanvaardbaar.

c. Uitbreiding van het aantal 30 liter trommels in de ondergrondse restafvalcontainers;

Een pilot met kleinere trommels in de ondergrondse restafvalcontainers laat zien dat bewoners hier tevreden over zijn en dat het geen negatieve effecten heeft op de afvalinzameling. Het college wil het aantal 30 liter trommels daarom in 2020 uitbreiden met ca 50 locaties met de volgende argumenten:

- Het voorziet in de behoefte van bewoners; zij kunnen hun restafval eerder kwijt zonder hogere kosten te maken. Lang opslaan in huis is dan niet meer nodig;
- Er blijven voldoende containers over om zakken van 60 liter te kunnen aanbieden;
- De meerkosten van € 0,65 per huishouden per jaar zijn aanvaardbaar.

Omdat daarnaast een aantal restafvalcontainer ingezet zal worden voor de inzameling van PMD, moet wel steeds gezocht worden naar een optimale verdeling.

Als de vraag naar 30 liter trommels stijgt, bestaat de mogelijkheid om dit in 2021 verder uit te breiden.

d. De inzet van extra middelen voor communicatie om afvalscheiding verder te bevorderen en ontwijkgedrag te beperken

Tijdens de raadsvergadering op 3 oktober 2018 is een groot aantal suggesties gedaan over verbeteringen in de communicatie. Daarin is door diverse raadsleden het belang van maatwerk en personaliseren van brieven benadrukt. Er is in 2017 en 2018 uitgebreid gecommuniceerd over afval en afvalscheiding. Dit was vooral gericht op alle inwoners. Onlangs is gericht over het gebruik van de GFT containers gecommuniceerd. Ondanks alle opmerking over de kwaliteit van de communicatie mag worden aangenomen dat de meeste inwoners de boodschap wel hebben begrepen en daar ook naar handelen.

Tegelijkertijd kan ook worden vastgesteld dat

- via het restafval nog steeds meer dan 50% herbruikbare en te recyclen materialen worden weggegooid;
- afval nog te vaak op een verkeerd tijdstip of op de verkeerde manier worden aangeboden.

Het college wil daarom de komende jaren extra inzetten op communicatie:

- Enerzijds omdat de kracht van de boodschap in de herhaling zit: Gouda is dichtbij het doel van 100 kg restafval per huishouden per jaar in 2020, maar het doel is nog niet bereikt. Het belang van afval scheiden en afval preventie moet blijvend onder de aandacht worden gebracht.
- Anderzijds omdat er signalen zijn dat de boodschap nog niet bij iedereen is aangekomen. Het gaat daarbij bijvoorbeeld om inwoners die laaggeletterd zijn, die de Nederlandse taal onvoldoende beheersen of inwoners die grote moeite hebben om elke maand rond te komen. Bijplaatsingen van afval en andere vormen van ontwijkgedrag komen vaker voor in buurten waar relatief veel van deze inwoners wonen.

Daarom is maatwerk nodig. Hiervoor worden nu incidenteel de buurtvoorlichters ingezet, maar de capaciteit van de buurtvoorlichters is te beperkt om structureel voor deze doeleinden in te zetten. Het college wil hiervoor in 2020 en 2021 € 100.000,- aan extra middelen inzetten. Deze middelen moeten worden gedekt uit de afvalstoffenheffing.

2. Instemming met het onderzoeken van de mogelijkheid van verlaging van de inzamelfrequentie voor grijze, groene en blauwe minicontainers vanaf 2021.

De grijze, blauwe en groene minicontainers voor restafval, oud papier en GFT worden al enkele tientallen jaren elke twee weken geleegd. Door veranderingen in het aanbieden van afval is de vraag of dat nog nodig is.

- Door de invoering van Afval Scheiden Loont bieden bewoners hun grijze container gemiddeld 11 tot 12 keer per jaar aan.
- Geleegde blauwe minicontainers zijn meestal niet vol. De meeste gemeenten in Nederland legen de blauwe minicontainers voor papier eens per vier weken:
- In de winterperiode wordt veel minder GFT aangeboden dan in de zomerperiode.

Minder vaak legen leidt tot lagere inzamelkosten. Daarmee kan stijging van de afvalstoffenheffing worden beperkt. Bijkomend voordeel is dat de hoeveelheid restafval nog verder kan dalen. Dit is in ieder geval de praktijk in gemeenten waar de minicontainers voor restafval minder vaak worden geleegd.

De verwachting is echter ook dat bewoners dit als een vermindering van de service zullen ervaren. Vooraf overleg met bewoners en zorgvuldige voorbereiding van de wijziging van de inzamelfrequentie van grijze, blauwe en groene minicontainers is daarom noodzakelijk. Het college wil dit nader onderzoeken en in 2020 een definitief besluit nemen over geheel of gedeeltelijke verlaging van de inzamelfrequentie in 2021.

3 Kanttekeningen

1. Verbeteringen in de afvalinzameling leiden tot hogere inzamelkosten

De voorgestelde verbeteringen in de afvalinzameling brengen extra ook kosten met zich mee. Bij elkaar kunnen de kosten met de huidige tarieven voor de afvalstoffenheffing niet worden gedekt door de inkomsten uit de afvalstoffenheffing. Het vastgestelde uitgangspunt bij deze doelheffing is dat het tarief kostendekkend is.

Om een tekort in 2020 te voorkomen is verhoging van de afvalstoffenheffing noodzakelijk, tenzij het tekort wordt aangevuld uit de algemene middelen.

2. Afvalinzameling in de binnenstad wordt steeds complexer.

De binnenstad vormt in toenemende mate een uitdaging om afval in te zamelen zonder het straatbeeld te verstoren. Door de inzameling van restafval en PMD met zakken, maakt afval op meerdere dagen deel uit van het straatbeeld. Juist in de historische binnenstad en het kernwinkelgebied is dat geen wenselijke situatie.

Dit deel van de stad heeft een aantal specifieke kenmerken die de inzameling van afval met boven- of ondergrondse afvalcontainers bijzonder lastig en/of kostbaar maken. Die specifieke kenmerken zijn:

- de beperkte hoeveelheid geschikte openbare ruimte;
- de hoge druk op het gebruik van die ruimte niet alleen bovengronds maar ook de ondergronds (kabels en leidingen);
- de smalle straatjes, singels en grachten;
- archeologische en historische objecten.

De uitkomsten van een recent onderzoek over trillingshinder en mogelijke schade aan (funderingen) van woningen maken de zaak nog gecompliceerder. Geïnstalleerde ondergrondse containers kunnen alleen met vrachtwagens van 30 ton of meer geleegd worden. Door recente gewichtsbepalingen ter bescherming van kwetsbare bebouwing is zwaar vrachtverkeer niet meer overal toegestaan en dit zal in de toekomst mogelijk voor grotere delen van de binnenstad gaan gelden.

Ook valt niet uit te sluiten dat bestaande containers in de toekomst niet meer gebruikt kunnen worden. Om kapitaalvernietiging te voorkomen worden daarom voorlopig geen nieuwe ondergrondse containers meer geplaatst. Gevolg hiervan is dat de inzameling van PMD en restafval met zakken in de binnenstad de enige bruikbare inzamelmethode is met de inzamelmiddelen die er op dit moment is. Afvalzakken kunnen vooralsnog dus niet uit het straatbeeld verdwijnen.

In het raadsmemo van 25 juni 2019 "Duurzame en slimme stadslogistiek binnenstad Gouda" (nr. 3149) is de raad geïnformeerd over het ondertekenen van de Green Deal Zero Emissie Stadslogistiek (GD ZES). Daarin is ook aangegeven dat het college de ambitie onderschrijft om toe te werken naar zero emissie stadslogistiek in de historische binnenstad van Gouda. Het spreekt voor zich dat dit ook gevolgen zal hebben voor manier waarop huishoudelijk afval wordt ingezameld.

Als gevolg van de GD ZES en de beperkingen voor zwaar vrachtverkeer zal in de komende jaren gezocht moeten worden naar een andere manieren van afvalinzameling.

4 Juridische- / financiële gevolgen

De meerkosten die sec door de voorgestelde verbeteringen ontstaan (ca. € 3,65) zijn te overzien. De voorstellen moeten echter in een breder licht worden bekeken.

Uit de aanbesteding die Cyclus medio 2018 voor de deelnemende gemeenten heeft gedaan blijkt dat de markttarieven van de afvalverwerking het afgelopen jaar fors zijn gestegen. Het vastgestelde uitgangspunt bij deze doelheffing is dat het tarief kostendekkend is. Dit betekent dat door de stijgende markttarieven de afvalstoffenheffing mee moet stijgen. Dit betekent, naast de inflatiecorrectie prijsindexatie van 2,62%, een verhoging van ca. € 39,50 (in totaal € 45,-). Hierbij wordt het variabele bedrag constant op € 1,50 gehouden.

De kosten van de voorgestelde maatregelen die effect hebben op het jaar 2020 kunnen worden gedekt met deze stijging. De kapitaallasten van de investeringsuitgaven (bijvoorbeeld vervanging inworpopening GFT voorzieningen) worden betrokken in de berekening afvalstoffenheffing 2021 en verder. Het opnemen (en aanspreken) van een investeringsbudget heeft effect op de gemeente schuldpositie.

Op basis van de huidige ontwikkelingen in de afvalbranche, zoals tekort aan verbrandings- en sorteringcapaciteit maar ook recente (rechterlijke) uitspraken over vermindering van de stikstof en koolstofdioxide uitstoot, en daarnaast de druk om de nieuwe rijksdoelen (LAPD) te behalen geven de verwachting dat de kosten komende jaren verder zullen stijgen.

5 Personele- / organisatorische gevolgen / duurzaamheid / positie mensen met een beperking

Inzamelen van afval vindt plaats met standaardvoorzieningen en –inzamelmiddelen. Deze zijn voor de meeste mensen met lichamelijke beperkingen redelijk tot goed bruikbaar.

6 Communicatie / interactiviteit

Na vaststelling volgt via onze gebruikelijke communicatiekanalen de communicatie over de verbetervoorstellen (o.a. persbericht, website, social media, gemeentepagina). Op deelonderwerpen gaat het college uit van communicatie op maat, bijvoorbeeld de inzet van buurtvoorlichters, opzetten van een pilot waarbij inwoners worden gevraagd naar hun ervaringen. Hiervoor wordt een communicatieplan opgesteld.